

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji „Wdrażanie wspólnotowego programu lizbońskiego: Ramy polityczne dla wzmocnienia przemysłu UE — w kierunku bardziej zintegrowanego podejścia do polityki przemysłowej”

COM(2005) 474 końcowy

(2006/C 185/14)

Dnia 5 października 2005 r. Komisja Europejska, działając na podstawie art. 262 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wspomnianej powyżej.

Sekcja ds. Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 28 marca 2006 r. Sprawozdawcą był **Ernst Erik EHNMARK**.

Na 426. sesji plenarnej w dniach 20 i 21 kwietnia 2006 r. (posiedzenie z dn. 20 kwietnia 2006 r.) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 38 do 1, przy 5 głosach wstrzymujących się, przyjął następującą opinię:

1. Streszczenie opinii

1.1 Strategia lizbońska zawiera długi szereg horyzontalnych środków mających na celu stworzenie odpowiednich ram, aby uczynić Europę bardziej konkurencyjną. Brakowało jak dotąd podejścia sektorowego. Poprzez nowy komunikat Komisji UE czyni następny krok w kierunku stworzenia wspólnej europejskiej polityki przemysłowej. Wspólna polityka i wspólne priorytety powinny wzmocnić konkurencyjność Europy w świecie. Komunikat Komisji w sprawie ram dla zintegrowanej polityki przemysłowej jest zatem szczególnie pożądany.

1.2 EKES wspiera zawartą w komunikacie szeroką analizę tu niezbędnych środków wsparcia w 27 sektorach przemysłu wytwórczego. EKES popiera także utworzenie 14 sektorowych i międzysektorowych grup zadaniowych, których celem będzie nakreślenie bardziej konkretnych środków w celu pobudzenia konkurencyjności europejskiego przemysłu.

1.3 Jednakże komunikat nie omawia podstawowych aspektów tworzenia i wdrażania europejskiej polityki przemysłowej. Odpowiedzialność za wdrażanie przekazana została w ręce innych jednostek w Komisji, władz krajowych i regionalnych oraz samego przemysłu. Kwestię „kto co robi” pozostawiono do rozstrzygnięcia w przyszłości.

1.4 W szczególności komunikat nie podkreśla koniecznej dystrybucji pracy pomiędzy szczeblem UE a szczeblami krajowymi. 14 nowych sektorowych grup zadaniowych będzie działać przede wszystkim na szczeblu UE EKES kładzie nacisk na to, jak istotna jest współpraca ze szczeblem krajowym. Doprowadzi to do oszczędności czasowych, a przemysł nie może sobie pozwolić na tracenie czasu.

1.5 Rola sektora publicznego w zakresie innowacji i konkurencyjności oraz granica pomiędzy przemysłem wytwórczym a usługami to dwa zagadnienia, co do których komunikat nie podaje zbyt wielu wskazówek.

1.6 Pod kątem przyszłych prac EKES podkreśla znaczenie ścisłego angażowania zainteresowanych stron, a w szczególności partnerów społecznych. EKES uważa za konieczne, aby partnerzy społeczni byli w stanie zawierać porozumienia dotyczące przemian przemysłowych i innowacji, jak to ma już miejsce w niektórych krajach UE.

1.7 Komunikat ten stanowi odpowiedź UE na pytanie o przyszłość europejskiego przemysłu wytwórczego. EKES ze swej strony, jest gotowy włączyć zagadnienia europejskiej polityki przemysłowej w działania sieci utworzonej dla strategii lizbońskiej.

2. Wstęp

2.1 Śródkokresowy przegląd strategii lizbońskiej, przedstawiony Radzie Europejskiej w marcu 2005 roku, zarysował bardzo zróżnicowany obraz tego, co udało się osiągnąć w pierwszych pięciu latach.

2.2 Obszary niepowodzenia strategii lizbońskiej to przede wszystkim rozwój gospodarczy i przemysłowy oraz tworzenie większej ilości lepszych miejsc pracy. Jeśli chodzi o globalną konkurencję, Europa ma coraz więcej trudności. Wiele rankingów dotyczących wzrostu i konkurencyjności na czołowych pozycjach sytuuje Stany Zjednoczone i państwa nordyckie. Duże gospodarki europejskie pozostają daleko w tyle. W najnowszym rankingu Światowego Forum Gospodarczego Wielka Brytania zajęła 13 miejsce, Niemcy 15 a Francja 30, tuż przed Hiszpanią. Z drugiej strony należy zauważyć, że niektóre nowe państwa członkowskie UE radzą sobie dobrze pod względem gospodarczym: w 2005 r. wzrost PKB na Słowacji i w Polsce wynosił odpowiednio 5,5 % i 5,4 %.

2.3 Ostatnie badanie wzrostu wydajności pracy, dokonane przez światową organizację biznesową „The Conference Board”, wskazuje na fakt, że na przestrzeni ostatnich 10 lat wiodące gospodarki europejskie pozostawały coraz bardziej w tyle za USA. 15 starych członków UE osiągnęło w 2005 r. wzrost wydajności wynoszący 0,5 procent, w porównaniu do wyniku USA — 1,8 procent i Japonii — 1,9 procent.

2.4 W odpowiedzi na decyzję podjętą przez Radę Europejską w marcu 2005 r. Komisja Europejska zaprezentowała w ciągu roku imponującą ilość wniosków i komunikatów dotyczących zagadnień restrukturyzacji przemysłu, wydajności pracy i konkurencyjności, jak również wsparcia dla przedsiębiorczości oraz małych i średnich przedsiębiorstw.

2.5 Tym, czego brakowało w zestawie nowych programów, były wysiłki mające na celu zajęcie się zagadnieniami sektorów przemysłowych, a zwłaszcza przemysłem wytwórczym oraz zapewnienie środków wsparcia sektorowego czy pionowego. W nowym komunikacie „W kierunku bardziej zintegrowanego podejścia do polityki przemysłowej” Komisja pragnie zająć się tą potrzebą.

3. Streszczenie nowego wniosku w sprawie ram politycznych

3.1 Komunikat można postrzegać jako inaugurację nowego procesu opartego na analizie sytuacji konkurencyjnej w 27 segmentach przemysłu wytwórczego.

3.2 Głównym punktem zainteresowania jest to, co same przedsiębiorstwa postrzegają jako przeszkody dla innowacji, konkurencyjności i wzrostu. Nacisk położony został na małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP), co jest logiczne, biorąc pod uwagę fakt, że przemysł wytwórczy UE składa się w większej części z MŚP, które stanowią około 58 % zatrudnienia w tym obszarze. W trakcie prac przygotowawczych zasięgano także opinii wielu zainteresowanych stron.

3.3 Sektor wytwórczy analizowany w omawianym komunikacie obejmuje cztery podstawowe dziedziny: branże związane z produkcją żywności i naukami biologicznymi, branże budowy maszyn i systemów, branże związane z modą i wzornictwem oraz branże surowców i półwyrobów. Konkretnie rzecz ujmując, analiza obejmuje gałęzie przemysłu od biotechnologii i farmaceutyków, przez przemysł elektromaszynowy i elektrotechniczny, po przemysł obronny i kosmiczny, obejmując również wyroby tekstylne, meblarskie, ceramikę, wyroby stalowe, chemiczne, celulozę oraz papier.

3.4 Ocena konkurencyjności 27 sektorów była oparta na następujących kryteriach:

- zapewnienie otwartego i konkurencyjnego jednolitego rynku,
- wiedza w sensie badań, innowacji i kwalifikacji,
- lepsze stanowienie prawa,
- zapewnienie synergii pomiędzy konkurencyjnością, polityką energetyczną i polityką ochrony środowiska,
- zapewnienie pełnego i właściwego udziału w rynkach światowych,
- sprzyjanie spójności społecznej i gospodarczej.

3.5 Wnioski dotyczące poszczególnych sektorów wskazują przypadki, w których zgodnie ze słowami komunikatu „wyzwania strategiczne uznano za priorytetowe spośród wielu wyzwań właściwych dla każdego sektora”. Pomimo tej wskazówki wnioski nadal nie są do końca przejrzyste. W sektorze biotechnologicznym na przykład odnotowano potrzebę większej ilości badań, ale nie potrzebę zwiększania kwalifikacji. W przypadku wyrobów tekstylnych odnotowano potrzebę badań, kształcenia zawodowego oraz dostępu do rynków, ale nie potrzebę zwalczania zakłóceń w handlu.

3.6 Komisja proponuje uruchomienie 7 dużych strategicznych inicjatyw międzysektorowych, aby wyjść naprzeciw wspólnym wyzwaniom i wzmocnić synergie. Jest to następujących 7 inicjatyw międzysektorowych:

- inicjatywa dotycząca praw własności intelektualnej i fałszerstw,
- grupa wysokiego szczebla do spraw konkurencyjności, energetyki i ochrony środowiska,
- zewnętrzne aspekty konkurencyjności i dostępu do rynku,
- nowy program uproszczenia prawodawstwa,
- poprawa kwalifikacji siły roboczej w poszczególnych sektorach,
- zarządzanie zmianami strukturalnymi w przemyśle,
- zintegrowane podejście europejskie do badań i innowacji w przemyśle.

3.7 Oprócz inicjatyw międzysektorowych Komisja proponuje szereg nowych inicjatyw sektorowych. Należą do nich: forum farmaceutyczne, śródkresowy przegląd strategii związanej z naukami biologicznymi i biotechnologią, nowe grupy wysokiego szczebla do spraw przemysłu chemicznego oraz przemysłu obronnego, inicjatywa w zakresie europejskiego przemysłu kosmicznego, grupa zadaniowa do spraw konkurencyjności ICT oraz rozpoczęcie dialogu dotyczącego polityki w dziedzinie przemysłu maszynowego.

4. Uwagi ogólne

4.1 Omawiany komunikat jest pierwszym większym wysiłkiem stworzenia wyczerpujących sektorowych inicjatyw dotyczących konkurencyjności i innowacji w przemyśle wytwórczym. Jest to pożądana inicjatywa. Nie wystarczą plany i inicjatywy horyzontalne. W swojej obecnej formie komunikat zapewnia wartościową podstawę dla podejmowania decyzji o konkretnych działaniach. Inicjatywa obejmuje zaawansowaną analizę zagadnień wzrostu i konkurencyjności w szeregu gałęzi przemysłu.

4.2 Komisja zaprezentowała wniosek jako ramy określania priorytetów. Głównym powodem zaniepokojenia jest wprowadzenie środków sprostania wyzwaniom globalizacji.

4.3 Brakuje wyraźnych powiązań pomiędzy wysiłkami na szczeblu UE oraz koniecznym zaangażowaniem rządów, przemysłu i zainteresowanych stron na szczeblu krajowym i regionalnym. Ten aspekt ma zostać rozwinięty na dalszych etapach procesu, głównie przez nowe sektorowe i międzysektorowe grupy zadaniowe. Istnieje oczywiste ryzyko, że będzie to oznaczać zbyt dużo planowania i ograniczoną realizację.

4.4 Aby tego uniknąć EKES zaleca poczynić kroki w kierunku zapewnienia koniecznej koordynacji. Pozwoliłoby to także na szerszy aktywny udział różnorodnych zainteresowanych stron.

4.5 Omawiany komunikat wraz z różnorodnymi innymi propozycjami i komunikatami stanowi kolejny krok w kierunku stworzenia europejskiej polityki przemysłowej. Czy jest to realistyczne zamierzenie? Uwzględniając wyzwania, jakie stoją przed europejskim przemysłem, EKES wysunąłby wniosek, że jest to prawdopodobnie najlepszy sposób wspierania konkurencyjności oraz wykorzystania szczególnych przewag UE, takich jak wysoki poziom wiedzy i bardzo duży rynek wewnętrzny.

4.6 Komisja podkreśla, że komunikat ma być zgodny z duchem strategii lizbońskiej oraz ma włączyć się w ogólne wysiłki realizacji tej strategii. Odpowiedzialność za samo wdrażanie, jeżeli chodzi o więcej badań, edukację czy stanowanie prawa, przypada innym jednostkom w Komisji oraz organom krajowym i regionalnym. Planowanie i wdrażanie wymagają koordynacji.

4.7 W podejściu Komisji można zauważyć pewną ambiwalencję. Należy poświęcić więcej uwagi równowadze pomiędzy programami horyzontalnymi a nowymi wysiłkami dotyczącymi sektorów.

4.8 Komunikat nie mówi o środkach na poszczególne działania. Zamiast tego, konieczne zasoby na szczeblu UE mają pochodzić z programu na rzecz konkurencyjności i innowacji, programu ramowego na rzecz badań, funduszy strukturalnych oraz programów edukacyjnych, aby wymienić te najważniejsze. Koordynowanie polityk, łącznie z zasobami, będzie trudnym i delikatnym zadaniem, zwłaszcza iż dostępne zasoby finansowe UE są stosunkowo ograniczone w stosunku do potrzeb i żądań.

4.9 Wprowadzenie nowych zaawansowanych metod produkcji czy maszyn wymagać będzie, zwłaszcza w MŚP, kredytów preferencyjnych. EBI oraz EFI powinny być ściśle zaangażowane w prace grup planowania sektorowego i międzysektorowego.

4.10 W swoim wniosku Komisja skupia się na szczeblu UE, podczas gdy aspekty regionalne zostały poruszone w nieznacznym stopniu. Znaczenie obszarów miejskich, wraz z ich ogromnym potencjałem promowania innowacyjności i konkurencyjności przemysłu, nie zostało uwzględnione w analizie. Ten aspekt będzie musiał zostać rozwinięty na dalszych etapach procesu, podobnie jak kwestie związane z regionalną polityką przemysłową.

4.10.1 Komitet zauważa, że Komisja nie wysuwa żadnej konkretnej propozycji dotyczącej sektorów przemysłowych charakteryzujących się wysokim stopniem skoncentrowania regionalnego.

4.11 W reakcjach przemysłu i zainteresowanych stron dotyczących działań na rzecz konkurencyjności dominują trzy motywy: więcej badań i więcej powiązań z sektorem badawczym; więcej kształcenia i kształcenia zawodowego, zwłaszcza w zakresie kwalifikacji zawodowych; łatwiejszy dostęp do wsparcia finansowego, zwłaszcza w zakresie przedsiębiorczości i mikroprzedsiębiorstw.

4.12 Większość sektorów produkcyjnych analizowanych w komunikacie wymienia poprawę kwalifikacji siły roboczej wśród „wyzwań politycznych uznanych za priorytetowe”, jak głosi tekst komunikatu. Zagadnienie kwalifikacji i podnoszenia kwalifikacji ma podstawowe znaczenie. Proponowana międzysektorowa inicjatywa dotycząca tych zagadnień być może dostarczy innowacyjnych propozycji.

4.13 Komunikat zwraca niewiele uwagi na znaczenie rządów w tworzeniu jednolitych reguł dla przemysłu, a zwłaszcza dla przemysłu wytwórczego. W trakcie prac z pewnością pojawi się wiele uwag co do tego, jak rządy mogą wspierać przemysł pod względem edukacji, systemów transportu, sieci energetycznych oraz sieci technologii informa-

cyjno-komunikacyjnych, wspominając zaledwie o kilku przykładach.

4.14 Komunikat nie zajmuje się tym, że coraz bardziej zaciera się granica pomiędzy przemysłem wytwórczym a usługami. Co to oznacza pod względem zasobów ludzkich, dostępu do rynku, uregulowań prawnych oraz dostępu do finansowania?

4.15 Jeżeli chodzi o dostęp MŚP do środków finansowych, można zauważyć, że bardziej konkretne zapotrzebowanie odnotowano w jedynie pięciu z 27 sektorów, a mianowicie w produkcji wyrobów farmaceutycznych, biotechnologicznych, urządzeń medycznych, w przemyśle elektromaszynowym i elektrotechnicznym. Jest trochę zaskakujące, że takiego samego zapotrzebowania nie odnotowano w odniesieniu na przykład do branż surowców i półwyrobów.

5. W kierunku europejskiej polityki przemysłowej

5.1 Poprzez nowym komunikat Komisji UE czyni następny krok w kierunku stworzenia wspólnych ram europejskiej polityki przemysłowej. Jest to przyjmowane z zadowoleniem. Wspólna polityka i wspólne priorytety powinny wzmocnić konkurencyjność Europy w świecie. Jednocześnie europejska polityka przemysłowa musi być postrzegana w kontekście struktur powstałych dla wsparcia przemysłu (edukacja i badania będące tu przykładami) oraz np. dla konsultacji z pracownikami. Trwała konkurencyjność Europy nie jest możliwa bez całkowitego poparcia ze strony społeczeństwa i obywateli.

5.2 Często stwierdza się, że tym, czego przemysł potrzebuje, są równe i jednolite reguły z jasnymi (i niezbiurokratyzowanymi) „systemami sygnalizacyjnymi”. Wiele osób zgadza się z tym stanowiskiem. Jak najmniej biurokracji, jak najwięcej wsparcia w jego ogólnym tego słowa znaczeniu. Na niedawnym posiedzeniu Rady ds. Konkurencyjności ministrowie podkreślili, że obciążenia prawne nie powinny mieć negatywnego wpływu na konkurencyjność. Jednocześnie można twierdzić, że zobowiązania administracyjne UE nie powinny być przedstawiane jedynie jako koszty, jako że zastępują one często 25 różnych legislacji krajowych i w ten sposób prowadzą do zmniejszenia kosztów operacyjnych. Komunikat Komisji stwierdza, że koszty ustawodawcze, których jednym z elementów są obowiązki administracyjne, muszą zostać poddane analizie biorąc pod uwagę kontekst ekonomiczny, społeczny i ekologiczny kosztów i korzyści ustawodawczych.

5.3 Światowa konkurencja, przed jaką stoi UE i inne grupy państw, jest zaciekle. Nie należy popadać w samozadowolenie. Z drugiej strony dla Europy wzrost i konkurencyjność nigdy nie mogą stanowić celów samych w sobie. Ogólnie uznaje się istnienie europejskiej wizji społeczeństwa, którą podsumowuje w następujący sposób strategia lizbońska: wysoki poziom konkurencyjności w oparciu o wiedzę, wysokie ambicje w zakresie spójności społecznej oraz odpowiedzialna polityka środowiskowa. Europejska polityka przemysłowa jest zarówno częścią strategii lizbońskiej, jak i celem, który o wiele lat wykracza poza okres realizacji tej strategii. Jednak niezależnie od ram czasowych polityka przemysłowa będzie częścią ogólnych priorytetów, sformułowanych w strategii lizbońskiej.

5.3.1 Skorygowana strategia systematycznego rozwoju została zaprezentowana przez Komisję Radzie do rozważenia w późniejszym okresie tego roku. Ramowa polityka przemysłowa pozostaje w zgodzie z priorytetami strategii na rzecz zrównoważonego rozwoju.

5.4 Europejska polityka przemysłowa powinna, w tym kontekście, skupić się na trzech priorytetowych celach: zidentyfikowaniu priorytetowych sektorów dla osiągnięcia trwałej konkurencyjności; zajęciu się w tym celu priorytetowymi środkami; oraz przyspieszeniu ujednoczenia rynku wewnętrznego, co jest jednym z głównych kroków w kierunku promowania tworzenia jednolitych warunków konkurencji. Na szczęblu wspólnotowym oznacza to zwrócenie szczególnej uwagi na to, co można realnie osiągnąć przy pomocy inicjatyw na szczęblu europejskim. Polityka przemysłowa mająca takie cele mogłaby wносить prawdziwą wartość dodaną dla przemysłu, administracji na szczęblu krajowym i regionalnym oraz partnerów społecznych i zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego.

5.5 Komitet z zadowoleniem przyjmuje zapowiedź Komisji dotyczącą utworzenia grup roboczych zajmujących się większą liczbą aspektów. Niemniej jednak uważa, że należy jeszcze wyjaśnić związki polityki przemysłowej z dwoma innymi dziedzinami w celu wyeliminowania pewnych niejasności, które zaszkodziły rozwojowi wielkich europejskich projektów przemysłowych.

5.5.1 Po pierwsze należy wyjaśnić powiązania między polityką konkurencji a polityką przemysłową.

5.5.2 Po drugie, jeden z aspektów planu działania przedstawionego przez Komisję w celu modernizacji prawa spółek polega na wzmocnieniu prawa akcjonariuszy. Należy zapewnić, aby modernizacja ta nie działała na niekorzyść inwestycji przemysłowych.

5.5.3 Dobrze by było, aby grupa komisarzy odpowiedzialnych za sprawy ekonomiczne, rynek wewnętrzny, politykę konkurencji i strategię lizbońską skoordynowała swe działania w celu uniknięcia wszelkiego ryzyka niespójności, które zagroziłoby wiarygodności i skuteczności wznowienia polityki przemysłowej.

5.6 Europejska polityka przemysłowa musi również brać pod uwagę ważną rolę sektora publicznego, na przykład w zakresie tak istotnym jak dostarczania wiedzy i infrastruktury. W niektórych państwach nawiązane zostały bliskie kontakty pomiędzy przemysłem a sektorem publicznym. W innych nie ma to miejsca. Znaczenie sektora publicznego dla innowacji ilustruje fakt, że w USA wydatki publiczne na innowację są dwa razy wyższe niż w Europie. Biorąc pod uwagę fakt, że dużą część wydatków stanowią wydatki na cele wojskowe, liczba ta wskazuje na znaczenie sektora publicznego. Patrząc z perspektywy europejskiej użyteczny przykład stanowiłyby przeszłe (a także częściowo obecne) wydatki publiczne niektórych krajów przeznaczone na rozwój nowych produktów farmaceutycznych. Wagę sektora publicznego ilustruje również jego rola w rozwoju infrastruktur technologii informacyjnych i komunikacyjnych (ICT), w tym szczególnie sieci szerokopasmowych.

5.7 Śródkresowy przegląd strategii lizbońskiej nasunął partnerom społecznym pomysł opracowania planów przyszłości-

ciowego rozwoju europejskiego przemysłu. Europejska konfederacja pracodawców UNICE zaprezentowała obszernie uwagi i propozycje dotyczące dotychczasowych osiągnięć strategii lizbońskiej. Organizacja ORGALIME reprezentująca przemysł elektromaszynowy, elektrotechniczny i metalurgiczny w 23 krajach europejskich, zaprezentowała obszerny plan rozwoju Europejskiego przemysłu wytwórczego. Plan ten stanowi część komentarza na temat komunikatu Komisji. Ze strony pracowników, Europejska Federacja Metalowców (EMF) przedstawiła jesienią 2005 r. plan działania pt. „Wzmocnienie europejskiego przemysłu wytwórczego”. Podsumowuje on kilka propozycji zawartych w innych planach.

5.8 Plan EMF wymienia 15 kluczowych działań podzielonych na dwie grupy. Pierwsza, zatytułowana „badania i rozwój”, podkreśla potrzebę większych środków na badania i przykładanie większej uwagi do innowacji społecznych, druga — „społeczne ramy innowacji” — obejmuje dodatkowe konkretne działania wspierające MŚP, przedsiębiorczość, kształcenie przez całe życie oraz restrukturyzację europejskich rynków pracy skupiającą się na zabezpieczeniu społecznym.

5.9 Ten plan działania, podobnie jak inne plany partnerów społecznych, przypomina pewien stopień konwergencji w analizach wyzwań stojących przed przemysłem europejskim. W szerokim znaczeniu istnieje ogólna zgodność co do przyszłego kierunku w jakim powinna zmierzać Europa. Fakt równoległego zidentyfikowania kluczowych wyzwań i środków dostarcza platformy dla dialogu społecznego i porozumień z partnerami społecznymi na rzecz innowacji i konkurencyjności (por. pkt 6).

5.10 Strategia lizbońska przyniosła sukcesy w dziedzinie promowania idei społeczeństwa opartego na wiedzy oraz przyjęcia przez Europę wiodącej roli w zakresie kwalifikacji i kompetencji oraz badań i rozwoju. Decyzja Rady Europejskiej z Barcelony o przeznaczaniu 3 procent PKB na badania uzyskała szerokie poparcie w teorii.

5.11 Warto zauważyć, że podczas dialogu i dyskusji z przedstawicielami przemysłu nie udało się Komisji znaleźć wielu nowych pomysłów i rozwiązań dla jakże ważnego zagadnienia transferu wiedzy z uniwersytetów do przemysłu. Sama Komisja powróci do tego zagadnienia w kolejnym komunikacie. Jednakże to same przedsiębiorstwa muszą wziąć na siebie odpowiedzialność za tworzenie koniecznych powiązań ze sferą badań. Biorąc pod uwagę słabe postępy na drodze do osiągnięcia celu przeznaczania 3 % PKB Europy na badania i rozwój, niepokojący jest brak pomysłów w zakresie transferu wiedzy. Innym powodem do niepokoju jest zmniejszająca się, w porównaniu z głównymi konkurentami Unii, liczba studentów nauk ścisłych i inżynierskich w UE. MŚP muszą podnieść poziom swego obecnego kapitału ludzkiego i wprowadzić pracowników akademickich do sektora produkcji oraz innowacji. Siódmy program ramowy powinien wspierać MŚP we wprowadzaniu zaawansowanych badań technologicznych i technik produkcyjnych.

5.12 W tym kontekście należy przypomnieć, że nawet przeznaczając 3 % swojego PKB na badania, Europa będzie pozostawać w tyle zarówno za USA, jak i za Japonią. Niektóre Państwa Członkowskie UE uznały już fakt, że 3 % to cel pośredni. Na przestrzeni następnych 15 — 20 lat światowa konkurencja będzie wymagała większych ambicji.

5.13 Podobny komentarz można poczynić w odniesieniu do potrzeby podnoszenia kwalifikacji i zwiększenia kształcenia przez całe życie. Przemysł wysłał wiele sygnałów odnośnie takich kwestii jak podnoszenie kwalifikacji, lecz nie są to zagadnienia, które można rozwiązać na szczeblu UE. Można tam zidentyfikować i przeanalizować rodzaj potrzeb, ale rzeczywiste wdrażanie musi mieć miejsce na poziomie krajowym i regionalnym. CEDEFOP mógłby bez wątplenia rozpowszechnić informacje dotyczące ważnych doświadczeń.

5.14 W tym kontekście warto przypomnieć, że szersza debata nad strategią edukacyjną w zakresie kształcenia przez całe życie faktycznie rozpoczęła się już na początku lat 70-tych ubiegłego wieku od zasadniczej analizy dokonanej przez OECD. Jednakże od tego czasu wypróbowano niewiele naprawdę nowych sposobów połączenia opcji i zasobów przemysłu, sektora publicznego oraz samych obywateli — a oferuje to najlepsze możliwości podnoszenia kwalifikacji promujących mobilność na rynku pracy.

5.15 Nacisk na prowadzenie działalności poza granicami kraju oraz delokalizacja przemysłu zwróciły uwagę na potrzebę zagwarantowania podstawowych praw pracowniczych na skalę światową. Deklaracja Międzynarodowej Organizacji Pracy (MOP) z 1988 r. dotycząca podstawowych zasad i praw w pracy dostarczyła podstaw do uregulowań w dziedzinie zatrudnienia oraz standardów, które powinny być stosowane w całym międzynarodowym systemie sprawowania rządów. Wytoczne OECD stanowią zobowiązania polityczne rządów. Jeżeli zmiana ma być postrzegana jako pozytywna, należy wykazać, że jej wynik nie jest zerowym oraz że możliwe jest zarządzanie zmianami w przedsiębiorstwach, w przemyśle, w regionach i na rynkach pracy w sposób społecznie sprawiedliwy.

5.15.1 Znaczenie Europejskich Rad Pracowniczych powinno być przywołane w tym kontekście. Rady te są konkretną odpowiedzią na żądania stworzenia uniwersalnej struktury informacyjno-konsultacyjnej w przedsiębiorstwach ponadnarodowych. Jeżeli nawet zbudowanie takich struktur wymaga czasu i jeżeli nawet obecna dyrektywa w sprawie Rad Pracowniczych jest trochę niejasna, rady te stanowią nieodzowną część szerszych wysiłków na rzecz rozwoju europejskiej polityki przemysłowej.

5.16 Europejska polityka przemysłowa może przyczynić się w sposób zasadniczy do zwiększenia konkurencyjności Europy. Omawiany komunikat Komisji jest krokiem naprzód w tym kierunku. EKES wymienił wiele innych kroków w tym kierunku. Komitet sugeruje, aby Komisja podjęła inicjatywę zapoczątkowania dalszej debaty i dialogu w ramach Dialogu Społecznego i innych znaczących forów.

6. Komentarz do propozycji dotyczących sektorów

6.1 EKES popiera wybór parametrów do analizy 27 segmentów przemysłu wytwórczego. Pomimo tego bardzo ambitnego podejścia oczywisty jest pewien brak konsekwencji w wynikach analizy dotyczących poszczególnych sektorów. EKES popiera wysiłki i wyniki analizy. EKES może także udzielić poparcia dla wyboru tematów, jakimi zajmować się będą najwcześniej utworzone sektorowe i międzysektorowe grupy zadaniowe.

6.2 EKES przyjmuje z zadowoleniem przede wszystkim planowane utworzenie grupy wysokiego szczebla ds. konkurencyjności, energii i środowiska naturalnego. Technologie ekologiczne i sprzyjające oszczędzaniu energii pozwolą Unii uzyskać ważną przewagę w kontekście globalnym. Świadomość ogólnoswiatowych zagrożeń związanych ze zmianami klimatycznymi wynikającymi ze zbyt dużej zależności od paliw kopalnych powinna w dużej mierze wesprzeć wysiłki zmierzające do dokonania zmian w organizacji produkcji i konsumpcji. Zadanie stojące przed grupami wysokiego szczebla jest olbrzymie. Nie ulega ono zmniejszeniu w związku z faktem, że inne kraje (USA jest jednym z przykładów) także inwestują obecnie intensywnie w technologie przyjazne środowisku.

6.3 Wzornictwo staje się kluczowym czynnikiem w opracowywaniu i marketingu produktów. Powinno ono zostać podkreślone nie w jednej sektorowej grupie zadaniowej, lecz w kilku grupach jako jedno z horyzontalnych zagadnień. W wielu państwach UE wzornictwo przemysłowe ma na swoim koncie długi szereg sukcesów. Ważne jest, by wykorzystać to jako bazę do dalszych wysiłków.

6.4 Komunikat Komisji nie zajmuje się bezpośrednio zagadnieniami komunikacji i dotarcia z informacją do samego przemysłu i poszczególnych grup zainteresowanych. Jednakże biorąc pod uwagę fakt, że znaczna część wdrażania będzie się musiała odbywać poprzez informację i komunikację, konieczne będzie poświęcenie tym kwestiom szczególnej uwagi. Jak inaczej może znaczna grupa MŚP uzyskać istotne informacje o partnerstwach i różnych środkach wsparcia?

6.5 Innym kluczowym aspektem wdrażania jest czynnik czasu. Opracowywanie nowych produktów w przemyśle wytwórczym nie jest, z uwagi na światową konkurencję, procesem powolnym. Konieczne będzie, by poszczególne grupy zadaniowe na szczeblu europejskim przyjęły ścisłe ramy czasowe, aby móc zapewniać wartość dodaną osobom podejmującym w przemyśle decyzje odnośnie inwestycji i dróg rozwoju.

6.6 EKES podziela obawy Komisji, że przenoszenie stanowisk pracy do krajów o niskich kosztach będzie miało bolesne konsekwencje na poziomie lokalnym i w poszczególnych sektorach, szczególnie dla pracowników słabo wykwalifikowanych, którym należałoby udzielić pomocy zwalczając skutki restrukturyzacji przemysłowej. EKES przy innych okazjach opowiadał się za tym, aby fundusze strukturalne były lepiej używane do aktywnego i proaktywnego dostarczania środków do walki z negatywnymi skutkami globalizacji. Ostatnia propozycja dotycząca utworzenia Funduszu Globalizacji zostanie głębiej rozważona przez EKES.

7. Potrzeba szerszego dialogu społecznego

7.1 W niektórych państwach istnieją już ambitne porozumienia partnerów społecznych w zakresie innowacyjności przemysłu, stanowiące wyraz wspólnych interesów i priorytetów dla dalszego rozwoju przemysłu wytwórczego.

7.2 Można na przykład wspomnieć, że porozumienie przemysłowe między partnerami społecznymi w Szwecji zostało podpisane w 1997 r. Od tego czasu sygnatariusze porozumienia przedstawili szereg propozycji mających na celu podniesienie konkurencyjności przemysłowej. Zwrócili oni w szczególności uwagę na takie zagadnienia, jak utworzenie konkurencyjnych instytutów badań przemysłowych, większa wymiana między przemysłem a instytucjami oświatowymi i instytutami, wsparcie innowacji dla nowych i rozwijających się przedsiębiorstw oraz wsparcie dla ośrodków rozwoju przemysłowego. Rząd przyjął niektóre z tych propozycji.

7.3 EKES podkreśla, że jest absolutnie niezbędne, by zainteresowane strony, a w szczególności partnerzy społeczni, byli ściśle zaangażowani w procesy związane z innowacjami, konkurencją i restrukturyzacją. Tempo zmian nie zmaleje. Aktywne podejście do zmian, oparte na wzajemnym zaufaniu staje się zatem koniecznością. Udatne zarządzanie zmianami w przemyśle wymaga podjęcia dialogu społecznego opartego na skonsolidowanym i opartym na zaufaniu partnerstwie oraz na istnieniu kultury dialogu charakteryzującej się efektywną reprezentacją i stabilnymi strukturami. Efektywna reprezentacja wymaga też wysokiego poziomu wiedzy o aktualnych tematach i możliwościach.

7.3.1 Należy także wspomnieć o wysiłkach podjętych przez wiele europejskich rad pracowniczych (por. par. 5.13.1) zmierzających do podniesienia kwalifikacji osób zaangażowanych w prace rad. Ma to zasadnicze znaczenie dla obu stron dialogu. Rady nie są w stanie funkcjonować jako elementy konsultacji i dialogu bez posiadania wysokiego poziomu wiedzy i kompetencji.

7.4 EKES wyraża nadzieję, że komunikat Komisji mówiący o zintegrowanej polityce przemysłowej, wraz z innymi inicjatywami, zapewni platformę inspirującą do ścisłego angażowania się zainteresowanych stron, a zwłaszcza partnerów społecznych w procesy zmian. EKES określił swoją pozycję wobec dialogu

społecznego i zmian przemysłowych w opinii przyjętej we wrześniu 2005 r. (1)

7.5 W reakcji na wnioski ze szczytu Rady Europejskiej w 2005 roku EKES zainicjował interaktywną sieć wymiany doświadczeń z wdrażania strategii lizbońskiej. EKES pozytywnie rozważy rozciągnięcie tej sieci, by obejmowała zagadnienia dotyczące zaangażowania zainteresowanych stron, a zwłaszcza partnerów społecznych, w kształtowanie europejskiej polityki przemysłowej.

8. W listopadzie 2005 r. Komisja Konsultacyjna ds. Przemian w Przemysle (CCMI) przyjęła opinię uzupełniającą w sprawie komunikatu o bardziej zintegrowanym podejściu do polityki przemysłowej. Sprawozdawcą był Antonello Pezzini.

8.1 CCMI uważa za niezmiernie interesujący fakt, że Komisja Europejska zajęła się teraz kwestią strategii sektorowej w ramach polityki przemysłowej. Komisja CCMI szczególnie podkreśla, że taka polityka sektorowa mogłaby zdaniem CCMI przynieść rzeczywisty efekt, jeżeli przyjęłoby się wobec nich podejście ustrukturyzowane w ramach dialogu społecznego na poziomie lokalnym, krajowym i europejskim.

8.2 CCMI podkreśla jednak, że komunikat Komisji nie przedstawia konkretnych inicjatyw, planów działania i przede wszystkim odpowiednich środków finansowych koniecznych do wsparcia tych polityk. W tym kontekście bardzo ważne byłoby zaangażowanie EBI oraz EFI w projekty przemysłowe.

8.3 CCMI podkreśla również, że Komisja powinna uznać rosnące znaczenie coraz nowocześniejszego sektora publicznego.

8.4 Ponadto, CCMI podkreśla znaczenie opracowania proaktywnej regionalnej polityki przemysłowej. CCMI podkreśla również znaczenie polityki handlowej dla powodzenia polityki przemysłowej. Wreszcie, CCMI podkreśla znaczenie podstawowych praw pracy określonych przez konwencje MOP.

Bruksela, 20 kwietnia 2006 r.

Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Anne-Marie SIGMUND

(1) Dz. U. C 24 z 31.01.2006 r.

ZAŁĄCZNIK

do opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Następująca poprawka, która uzyskała poparcie co najmniej jednej czwartej oddanych głosów, została odrzucona w trakcie debaty:

Punkt 7.5

Skreślić drugie zdanie.

~~„W reakcji na wnioski ze szczytu Rady Europejskiej w 2005 roku EKES zainicjował interaktywną sieć wymiany doświadczeń z wdrażania strategii lizbońskiej. EKES pozytywnie rozważy rozciągnięcie tej sieci, by obejmowała zagadnienia dotyczące zaangażowania zainteresowanych stron, a zwłaszcza partnerów społecznych, w kształtowanie europejskiej polityki przemysłowej.”~~

Uzasadnienie

Kładzenie nacisku na udział partnerów społecznych w kształtowaniu europejskiej polityki przemysłowej jest równoznaczne z pomniejszaniem roli małych i średnich przedsiębiorstw, organizacji zawodowych specjalistów, stowarzyszeń branżowych i środowiska naukowego w realizacji strategii lizbońskiej.

Wynik głosowania:

Za: 11

Przeciw: 27

Wstrzymało się: 1
